

“นิทย้อน-สะท้อนกลับ”

ถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์เชิงอำนาจหลังสึนามิ :
กรณีศึกษาชุมชนมอแกนเกาะเหลา จังหวัดระนอง

กันยายน 2551

เขียนโดย

ทีมวิจัยโครงการนำร่องอันดามัน

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สนับสนุนโดย

แอกชันเอด (ประเทศไทย)

act:onaid

สารบัญ

1.	ภูมิหลังและข้อมูลพื้นฐานของชุมชนมอแกนเกาะเหลา	4
2.	สถานภาพของชาวมอแกน --การเป็นชายขอบและไร้สิทธิเสียง	5
2.1	ความไร้รัฐ	6
2.2	การขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย โดยเฉพาะกรรมสิทธิ์ในที่ดิน	6
2.3	การขาดความมั่นคงด้านการทำมาหากิน	7
2.3.1	การพึ่งพาตัวเองและคนภายนอก	7
2.3.2	การเข้าสู่อาชีพที่เสี่ยงอันตราย	8
2.3.3	การที่แหล่งทำมาหากินถูกจำกัดลง	8
2.4	ความเป็น “คนกลุ่มน้อย” ที่แตกต่างด้านภาษาและวัฒนธรรม	9
2.5	การขาดระบบผู้นำ และความอ่อนแอของชุมชนในการรับมือกับปัญหาใหม่ๆ	10
3.	สถานภาพของหมู่บ้านและโรงเรียนก่อนสึนามิ	11
4.	ความช่วยเหลือและการฟื้นฟูชุมชนหลังสึนามิ –สภาพแห่งความสับสน	13
4.1	ผลกระทบจากสึนามิ และการฟื้นฟูหลังสึนามิ	13
4.2	เป้าหมายและการวางแผนความช่วยเหลือและการฟื้นฟู	13
4.3	ปัญหาอุปสรรคที่พบในการฟื้นฟู/สนับสนุนชุมชน	15
4.3.1	ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนและการวิเคราะห์ชุมชน	15
4.3.2	เป้าหมายและจุดยืนขององค์กร การประสานงานและการสื่อสารระหว่างองค์กร	17
4.3.3	การสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน	20
4.3.4	ปัจจัยเรื่องบุคลากรและการหนุนเสริมการทำงาน	21
5.	ความสับสนั้ងเชิงอำนาจและการเปลี่ยนแปลงภายหลังจากการที่ได้รับการช่วยเหลือฟื้นฟู	22
5.1	ความสับสนั้้งภายในกลุ่ม	23
5.2	“คนนอก” และ “คนใน”	23
5.3	ชุมชนไทยบนเกาะเหลา	26
5.4	หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานบริการสังคม	28
5.5	องค์กรและมูลนิธิที่เข้ามาช่วยเหลือฟื้นฟู	29
6.	วิเคราะห์ความสับสนั้้งเชิงอำนาจของชุมชนมอแกนเกาะเหลา	31
6.1	แนวคิดการเมืองเรื่องการยอมรับ	31

6.2	แนวคิดการกลายเป็นชายขอบ	32
6.3	แนวคิดเรื่องพื้นที่ แหล่งที่ และรูปแบบของอำนาจ	33
7.	สถานการณ์ชุมชนมอแกนเกาะเหลาในปัจจุบัน	36
8.	บทเรียนที่ได้รับ	39
8.1	ความสำเร็จและสิ่งที่ได้จากการช่วยเหลือฟื้นฟู	40
8.2	ช่องว่างในกระบวนการช่วยเหลือฟื้นฟูและข้อเสนอแนะสำหรับการทำงานในอนาคต	41
8.2.1	ช่องว่างในส่วน of ชุมชน	41
8.2.2	ช่องว่างในส่วน of การทำงานเพื่อสร้างความรู้และเผยแพร่ข้อมูลต่อสาธารณชน	44
8.2.3	ช่องว่างในส่วน of การผลักดันนโยบายสำหรับกลุ่มยากไร้ชายขอบ	45
	 บรรณานุกรม	 47
	ตารางผู้ให้สัมภาษณ์	49
	ตารางองค์กรที่ทำงานช่วยเหลือฟื้นฟูในชุมชนมอแกนเกาะเหลา	50